

Ա Մ Ո Ւ Ն

ՀԱՆԴԵՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

Մտնող իւրաքանչիւր շրջանը 52 օրինակ է :
 Խորագրութեան տեղն է Կ. Պոլիս. Մեծ Նոր խան վերի յարկ Թիւ Ը.
 Կարօ երթալիք փոստային ծախքը առնուին վրայ է :

Երկուսն զինք կէս Օսմ. ոսկի 30
 Մէկ Թիւր դահեկան արծաթ 1
 Անգար Նամակ չընդունուիր : — Ծանուցման տողը 5

Թիւ 947 ԺԳ ՏՄԸԻ ԵՐԶԱՆ ԺԹ.

1882

ՉՈՐԵՓՇԱՐԹԻ 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԻՒԹԹՅՈՒՆ

Ազգային անխնայութիւն . — Ազգային լուրեր . —
 Հատընտիրք . — Կառապետ եւ Կարապետ . — Դեղադր
 օրրային հիւանդութեանց . — Խօսակցութիւն մը . — Առ ՆՅ
 (Ռանտտեղծութիւն) . — Նամակ . Հաշուէկշիւ Ազգանուէր
 Հայունեաց Ընկ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԽՆԱՅԻՄՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Ազգային Պատրիարքարանի վիճակը հետզհետէ
 ծանրանալու վրայ է . Այսօր Պատրիարքարանի մէջ
 քացի Պատրիարքական Փոխանորդ է մը ոչ Պատրիարք
 ունինք . ոչ Վարչութիւնն եւ ոչ Վարչական մասնա-
 ճիւղեր . Պատրիարքարանի մէջ միայն փոխանորդ մը
 գտնուելով՝ աղքատիքի գործերն ի՞նչպէս կրնան կար-
 գադրուիլ , երբ այդ Փոխանորդն Սահմանադրական
 օրինօք երկրորդական եւ առօրեայ պատահական գոր-
 ծերէ դատ՝ չկրնար ուրիշ բարձրագոյն եւ կարեւորա-
 գոյն խնդիր մը առանձին լուծել . Օրինաց այս տրա-
 մադրութիւնն ալ տարբեր պէտք չէ որ մեկնուի ,
 վասն զի աշխարհիս մէջ ամեն ազգաց պաշտօնա-
 րաններու երկրորդական սրաշօսեալներ սոյն օրինօք
 կը վարուին , այսինքն կը լուծեն այնպիսի խնդիրներ ,
 որք իրենց պաշտօնին բնութեան յատկացեալ են :

Ազգէն մեր փոխանորդարանի դարձերն պէտք ե-
 դածէն աւելի յոյժ բազմաթիւ են . երբ եթէ բար-
 դենք այդ բազմաթիւ գործոց վրայ վարչական ճիւ-
 յին վերաբերեալ գործերն ալ , — տարակոյս չկայ թէ
 Պատրիարքարան հասած բոլոր գործերն լմնաւոր ալ-

թըս բրած պիտի ըլլանք , եւ այս յոռի ընթացքով մէկ
 կողմէն ինքզինքնիս խաբած պիտի ըլլանք , եւ միւս
 կողմէն ազգին մեծամեծ մնասներ հասցնելու պատ-
 ճառ պիտի ըլլանք :

Մեր այս դրածներուն իբրեւ ապացոյց կրնանք
 շատ մը օրինակներ մատով ցոյց տալ . բայց փոքրիկ
 օրինակ մը տալով՝ կարծեմք պիտի կարող ըլլանք նը-
 շանակել եւ հաստատել այն նիւթական եւ բարոյա-
 կան մնասներն . զոր ազգն այսօր կը տուժէ արդի
 անխնայութեան երեսէն :

Փոխանորդարանն իր քթին տակ Բերայի կալ-
 տածական խնդիրն մինչեւ ցարդ չկրնալով լուծել ,
 նորակազմելի ազգային Վարչութեան թողուլ կ'ըս-
 տիպուի եւ խուժանէ մը կնքեալ սենեակ մը չկրնար
 բանալ , հասկա ի՞նչպէս հաւատամք թէ դաւառա-
 կան բազմաթիւս եւ ծանր խնդիրներ այդ փոխանոր-
 դարանն պիտի կարենալ լուծել եւ կարգադրել :

Այսօր ազգն արդի այս անխնայութեան երե-
 սէն թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս տուժելու
 վրայ է . Փոխանորդարանն այսօր , կամ աւելի ճիշդն
 ըսելով , Պատրիարքարանն առաջնորդի կամ տեղա-
 պահի մը համար Բ. Դոնէն օչ թէ «Ֆէրման» կամ
 «պուրտութիւն» մը առնելու կարող վիճակին մէջ չէ ,
 այլ մինչեւ իսկ յանձնարարական թղթի կտոր մը ան-
 դամ չկրնար կտր առնուլ , մինչդեռ աննշան էֆէնտի
 մը Պատրիարքարանի առնուլ չկրցած այդ գիրն ու-
 դած պահուն կարող է ձեռք բերել . Հայոցս համար
 տակէ աւելի բարոյական անկուս կրնայ ըլլալ . . .

Տասն եւ մէկ ամիսէ ի վեր աշխարհի տաճի բա-
 ցայայտ ճշմարտութեան մը գէտ սխալ մը գործեցինք ,
 սխալ մը՝ որուն հետեանքն այսօր աչքն տուէ ու-
 նինք տխուր երևոյթներովք . այս մեր սխալը , կամ

աւելի ճշգրտով՝ ՄԵՆԴՐՆ՝ ուրիշ բան չէր, եթէ ոչ աւանց ԳԼԽՈՅ ազգային իշխանութիւնն վարելու ժողովին, երբ քաղաքական դիրք և զօրութիւն ունեցող բոլոր ազգերն մէկ օր մը անգամ առանց գլխոյ մնալիս և իշխանութիւնին վարած չունին, ի՞նչպէս տկար և միայն բարոյական զօրութեամբ կեանք ունեցող մեր Հայոց ազգն տասն և մէկ ամիսներէ ի վեր առանց գլխոյ կրցած է կառավարուիլ և դեռ պիտի կառավարուի:

Աւասիկ այս կէտին մէջն է խնդրոյն բանալին, թէ ազգն և թէ երեսփոխանութիւնն տասն և մէկ ամիսներէ ի վեր կրկին և կրկին փորձելով համոզուեցաւ, թէ ազգ մը առանց գլխոյ, չկրնար իր իշխանութիւնը վարել, և թէ իշխանութիւն մը չը կրնար գոյութիւն ունենալ առանց գլխոյ, (Մեր այս եզրակացութիւնը խիստ տրամաբանական է և այն պիտի ճշմարտութիւն մի է, որ աշխարհիս սկիզբէն ի վեր ամեն տեղ ընդունուած և պաշտպանուած է:

Ազգային թերթերն գրեթէ շարունակ կը գանդատին թէ գաւառներն անհովիւ և անխնամ մնալիս են, մինչդեռ այդ գանգատն միաբերան պէտք է ընեն կեդրոնին վրայ, որ այսօր տասն և մէկ ամիսներէ ի վեր անգլուխ մնացած է, որովհետեւ երբ կեդրոնն անբարեկարգ վիճակի մը մէջ կը գտնուի, գաւառներէն ի՞նչպէս կրնան բարեկարգութիւն սպասել, մինչդեռ ինք կեդրոնն անբարեկարգ է, Ամեն բարեկարգութիւն կեդրոնէն կը բղխի, երբ կեդրոնին ջուրը պղտոր է, քնականաբար իր ճիւղերն ալ պղտոր ջրով պիտի ոռոգուին:

Ամեն բանէ առաջ վաղուան գումարելի Ազգայնականութիւնը ժողովով մէջ այս կարեւորագոյն կէտը պէտք է որ լրջաբար ուշադրութեան առնուի, մենք իբրեւ խմբագիր և երեսփոխան, այժմէն հրապարակաւ այս կարծիքը կը յայտնեմք ազգին արդի դատն վիճակն ինկատի առնելով, վիճակ մը որ այսօր իր գաւառութեան վերջակէտն հասած է:

Երեսփոխանութիւնն պէտք է ամեն անձնակալութիւն, կիրք և նկատում մէկտի թողլով իւր մէջ միանայ և տաքնապելի և աղետալի վիճակին վերջ մը տայ, որովհետեւ ազգին առջև պատասխանատու մարմինն ալ անհոգ գտնուի և իր պարտականութիւնը չկատարէ, հարկաւ պիտի դատապարտուի թէ ազգին և թէ ազգային պատմութենէն, վասն զի ազգի մը ամբողջ տարի մը անիշխանութեան մէջ մընալն իբրեւ պատմական դէպք նշանակութիւն ունի իր ամեն հետեւանքներովը:

Առայժմ իբրեւ վերջին խօսք՝ դարձեալ կը կըրկնեմք, որ վաղիւ Ազգ. երեսփոխանութիւնն արդի

անիշխանական վիճակին բանաւոր և շահաւոր լուծում մը պէտք է տայ, որպէս զի ժամ առաջ ազգային դործերն լաւ ուղղութիւն մը առնուն, հակառակ արդի ազգային իշխանութեան անկերպարան կացութեան:

Երեկ ժամը վեցին եկեղեցական Համագումար ժողովն՝ ընդ առնեալ երեսփոխան Գեր. Տ. Սիմէոն Ս. Արքեպիսկոպոսի Պատրիարքարանի մէջ գումարուելով՝ կրօնային ատենի անդամոց հետեւեալ եռապատիկ ցանկը պատրաստեց:

Ահաւասիկ յիշեալ ցանկի քուէից կարգաւ:

	Գու.
Տ. Մատթէոս Եպիս. Իգմիրեան	49
Տ. Վահան Վարդ. Տ. Մինասեան	47
Տ. Գարեգին Վարդ. Ժաթարեան	44
Տ. Խորէն Քահ. Փէհլիվանեան	44
Տ. Գրիգոր Եպիս. Ալեքսիսեան	42
Տ. Կարապետ Վարդ. Բագրատունի	42
Տ. Ներսէս Վարդ. Ասլանեան	42
Տ. Արիստակէս Քահ. Մամբրէեան	42
Համեմատական	
Տ. Յովհաննէս Վարդ. Կըշարունի	45
Տ. Եզնիկ Եպիս. Ապահունի	45
Տ. Գրիգոր Եպիս. Մինթանճեան	44
Տ. Եզնիկ Վարդ. Դուրեան	44
Տ. Խաչատուր Քահ. Տ. Դաբրիէլեան	44
Տ. Գրիգոր Քահ. Արամեան	40
Տ. Կարապետ Քահ. Սէթեան	40

Յետոյ Համագումար ժողովն կրօնային ատենի իրաւասութեանց սահմանն անորոշ տեսնելով՝ զայն ճշգրտաւ համար Յանձնաժողով մ'ալ կազմեց ծրագիր մը պատրաստելու և իմօտոյ իրեն մուտուցանելու համար:

Սոյն Յանձնաժողովոյ ևս անդամ կտրուեցան հետեւեալ եկեղեցականներն:

Տ. Գրիգոր Եպիս. Ալեքսիսեան
Տ. Եզնիկ Եպիս. Ապահունի
Տ. Վահան Վարդ. Տ. Մինասեան
Տ. Յովհաննէս Վարդ. Արշարունի
Տ. Եզնիկ Վարդ. Դուրեան

Հետեւեալ երկրէն հրաւիրագիրն Պատրիարքարանէն խրկուած է Ազգ. Վարչական խորհրդոյ նորընտիր անդամաց , որոցմէ և ոչ մին երէկ և այսօր հաճեցաւ կամ անձամբ ի Պատրիարքարան գալով և կամ դէժ գրով իւր հաւանութիւնն յայտնելու :

Մեծապատիւ էֆէնտի

Ստացայ Ձեր ազնուութեան ամսոյս 10 թուականու նամակն , որով կը հրաժարէիք ազգային նորակազմ Վարչական խորհրդոյ անդամացութեան պաշտօնէն : Ձեր անդամակիցներէն չորսն ևս ի բաց առեալ Գեր Սիմէոն սրբազան հրաժարագրով պատասխանեցին մեր հրաւերին , և Վարչական խորհուրդն այս հրաժարմանց պատճառաւ չկարենալով կազմակերպուիլ , ազգային գործերն մնացին նոյն տարտամ և անկերպարան վիճակին մէջ , որ չկրնար չարունակուիլ առանց մեծամեծ վնասներ պատճառելու ազգին :

Ազգ. Ժողովն Ձեր ազնուութիւնն կոչելով ի սոյն պաշտօն , ոչ միայն հաստատած է Ձեր ձեռնհասութիւնն , այլ և այն համոզումն ունեցած է որ չէք զլանալ Ազգին այն առժամանակեայ ծառայութիւնը զոր Ձեր ազգասիրական զգացումն , խիղճն ու պատիւն յեն ներեր Ձեզ մերժել , անաւանդ իրաց արգիւիճակին մէջ , ուր Ամեն Ս Պատրիարքն բացակայ իւր Առնութենէ , հրաժարեալ Վարչութիւնն արդէն ձեռնմաք գործէ : Ձեր նորակազմ Վարչութիւնը պիտի տայ ամեն գործոց առաջին շարժումն և կարգադրէ այն խնդիրներն , որոց որոշումն իւր իրաւասութեան և ձեռնհասութեան կը վերաբերի :

Այսպիսի կացութեան մը մէջ հարկ է ըսել Ձեր անհուսկութեան որ Վարչական խորհրդոյ հրաժեշտն որքան կը բազմապատկէ դժուարութիւններն , և ջրառելով ազգային ուրիշ մարմնոց գործունէութիւնն ընդհանուր վհատութիւն մը յառաջ կը բերէ և ծընունդ կուտայ անխնայութեան :

Առաի խորհրդակցութեամբ Ազգ. Ժողովարար զիւանին կը դիմեմ ոչ միայն Ձեր ազգասիրական զգացմանց , այլ և խղճին , և յանուն Ազգ. Ժողովոյ որ իւր վստահութեան և համակրանաց մի մեծ առհաւատեայն տուած է Ձեզ , յանուն Ազգ. Առհմանադրութեան որ պարտաւորութիւն կը դնէ ամեն անհատի վրայ ազգին խնդրած ծառայութեանց յաժարակամ մասնակցելու : Կաղաչեմ որ չնորհ ընէք չը պնդել Ձեր հրաժեշտին վրայ և ստանձնել Ձեզ յանձնուած պաշտօն , Ձեր ժամանակէն փոքր բաժին մը հանելով ազգին որ այս զոհողութիւն կը խնդրէ Ձեզմէ :

Վարչական խորհուրդն հրաւիրուած է յառաջիկայ երեքշաբթի օր սեպտ. 21 ժամ եին ի Պատրիարքարան դումարուելու , և աներկմիտ եմ որ ընդունելով մեր այս երկրորդ հրաւերն պիտի հաճիք ներկայ գտնուիլ , և ակնկալեալ պիտի սպասեմ Ձեր գալստեան :

18 Սեպտ. 1882

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԻ

Պօռուէն ուղղակի առ մեզ հասած տեղեկութիւններէ կիսմանտր թէ տեղւոյն ազգային եկեղեցին ու գայողն ուսումովն անխնամ մնացած և ազգային անմիտունութեան ու անտարբերութեան երեսէն եկեղեցական կայուածներէն շատն ալ ծախու հանուեր են :

Նմանապէս դարմացմամբ յանգինք թէ երբեմն վարդապետ խանճեան Կորիւն անուն անձը , որ իր տօյանտորճիութեանց և անառակութեանց համար նախ Ս. Փաշի մէջ բանտարկուած և ապա Ամեն. Նետուէս Ս Պատրիարքի ձեռամբ կարգադուրկ լինելով՝ ոստիկանութեան յանձնուած էր , այս օրերս Պօռու գոյեր , իսկ մարդապետ ներկայացեր , Ժողովրդեան միամտութիւնն օգուտ քաղելով՝ մէծածախ սեղաններ և պատիւներ վայելեր , Ս. Խաչի Մեռելոցի օրն ալ Խառուսողապէս Յ. Պատարագ մատուցեր , գերեզման օրհներ , Ժամուց ու յիշէր Ժողովեր և ապա անցեալ հինգշաբթի , ամսոյս 16ին Պօռուէն դէպի Գողթապա մեկնել է :

Որովհետեւ Պօռու Գողթապայ թեմերէն է , ուստի մասնաւորապէս Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Տ. Գէորգ Ի. վարդապետն Ռուսճուգլեան Հօր ուշադրութիւնն կը հրաւիրեմ այս մասին , ըստ որում յիշատընդարձակ վիճակին առաջնորդական տեղապահութիւնն իր վրայ է ցարգ , և մեր հոշակաւ որ տօյանտորճին ալ նորին գերապատուութեան պաշտօնական վիճակն ընտրած է իր շահատակութեանցն ասպարէզ :

Առտուած իմ , ուր հասանք , ալ ինչ ազգային էշխանութիւն մնաց , զավգավաթ ճի մականուանեալ քահանայ մը կարգէ կը յուժուի բայց զխարկ ի գլուխ ազատ համարձակ Կ. Պօլսոյ մէջ կը պտտի , Զիլինկիրեան մը կարգադուրկ կը լինի և Կիլիկիայ եկեղեցեաց մէջ վեդար ի գլուխ կը մտնէ կիշնէ , Խանճեան մը կարգադուրկ կը լինի և կը յանգդնի Ս. Պատարագ մատուցանել :

Ազգային իշխանութեան այս անախճան անկումը երբէք տեսնուած չէր :

8.

Աղգային ժողովը դռնփակ նիստ ունի յառաջիկայ հինգշաբթի, 23 Ապրիլի մեր Եկեղեցի Դուռ—գարուի :

Ատեանը պիտի բացուի ժամ 4 ին

Հրաւիրեալ են աղգային Երեսփոխանը իրենց աղգասիրական տարազանութիւնը կատարելու փութալ :

Մնամ աղօթարար

20 Ապրիլ 1882

ՊԱՏՐԻԱՐԺԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԳ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1.—Մրադիր Թաղային օրինաց մատակարարութեան Շարունակութիւն վիճաբանութեան ի վերայ տեղեկագրի Ատենապետաց դիւանի :

2.—Ընտրութիւն Կրօնային ատենի :

ՀԱՏՏՆՏԻՐԳ

Լաւագոյն է որ մարդ իւր կեանքը առանց բան մը ընելու անցնէ : քան թէ զոչինչու գործելով :

Պէտք է ուտել ապրելու համար՝ ոչ թէ ապրիլ ուտելու համար :

Երբ մարդ կարեւոր նիւթով մը զգաղեալ է, Ժամանակին կորստէն չանդրադառնար :

Պէտք է գործունայի բաներ գործել և զարմանալի երևնալէ երկնչիլ :

Առանձնութիւնը մտաց բանալին է :

Երբ կին մը անկեղծօրէն կը սիրեմ, այն օրէն վստահ եղիլ որ երեւակայութիւնդ անոր ծոված եղ :

Եթէ անձդ խափա տառաջեցնել կը փափարիս, սիրտդ սիրուհւոյդ նուիրէ :

Կիներն հրապուրելու ամենէն գիւրդին և յաջող միջոցն՝ անոնցմէ հրապուրուած չերեւնալն է :

Քիչէ երբեմն անցեալդ, զոչէ ստեղծ երկարդ, ահալա խորհէ ապագայդ :

Երբ կին մը կը սիրես, ալ անոր թերութիւնները աննշմարելի են քեզ :

ԿԱՌԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱՐԱՊԵՏ

(Շար. եւ վերջ տես թիւ 945)

Մոյն տարօրինակ դէպքէն ի վեր մեր քաջ լողորդը Վոսփորի եղերաց Եւրոպական կողմը իւր բնակած Ա . . . դիւղի բնակչայցը ծագուն և սպառնարեացը արժանի եղած է : Ամեն անգամ որ իւր երկանիւ վրաշորը նստած գէպի մօտին եղերքը և բիւրջային վրայ խռնուած ամբոխին կը մօտենայ, բազմութեան ճախտա մ'ընելու համար յանկարծ կսկսի խորազանի հ բուսմաներ տալ խեղճ ձիերուն, որոնք իրենց անգութ տիրոջը ձեռքէն ազատելու սին յոյսով կսկսին կայծակի արագութեամբ առաւանիլ հոն գանուող ամեն սէռէ բազմութեան մէջ : Ոտնակոխ ընելով ինչ որ իրենց առաջ հանդիպին : Բայց մեր թաղապետը արդէն վտրժուած ըլլալով այս տեսակ ձեռք աղախ յիմարական գործերու, կանցնի կերթայ առանց փարեորութիւն ընծայելու իրեն ետեւէն սրճակուած բարկութեան շանթերուն :

Թեթևասրիկ թաղականը իրեն համար զբօսանայ քեղ որոշած է արդէն յիշեալ Ա . . . դիւղէն քեզ հեռու և հասանքին վրայ գտնուող պարտէզ մը : որ յաճախ կը դիմէ իրեն արժանի ընկեր մը փնտռելու համար : Վասն զի ինքը ամուսնացած չըլլալով, չի կարողացած մինչև ցարդ իրեն քմացը յարմար ամուսին մը գտնել :

Կրտուի թէ պարոն խեւենդիանուր ծանուցեալ նշանաւոր օրէն 3 օր առաջ վերոյիշեալ պարտէզին մէջ մանկամարդ օրիորդի մը հանդիպած ըլլալով շատ հաւնեք է . . . և մտածեք է իրեն կնութեան առնուլ զայն, բայց որպէս զի իւր ընտրութեանը մէջ սխա-

լած չըլլայ . խորհրդեր է այդ օրիւնքին մերկութեան վիճակին վրայ գաղափար մ'ունենալ , և ահա այս անպատկառ խորհրդով բաղնիքէ ի բաղնիք այցելութիւն ընել ուզեր է , որ բարեբաղդաբար տառնց իւր փափաքին կարենալ հասնելու կէս ճամբայէն իւր բաղնիքը դառնալու ստիպուեր է քարառամբերու փրեն դէմ ուղղուիլը տեսնելով :

Մեք , չեմք կարծեր որ այս տղերքը կրնան ի զգաստութիւն ածել իւր թաղայեալը , վասն զի իւր երեսը Մոսկովի քեօտէլէյէ տւելի կա՛ծր է կըսեն . բայց պարտք համարեցանք հոս նշանակել իւր կենցաղն ի զգուշութիւն այն ծնողաց՝ որք խաբուելով սորա կեղծ հարստութեան և մեծ սեղանաւոր մը ըլլալու սուտ համբաւէն . կը պատրաստուին իրենց անմեղ զաւակունքը լրբութեան և անբարոյականութեան առաջին մրցանակը ստացող անձի մը դէմ ալ , յորմէ բարեւ մ'անգամ ընդունիլ թուք և մուր է :

ԳԵՂԵՒԻԺ

ՍԻՐԱՅԵՆ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՀԻՒԱՆԳՈՒԹԵԱՆՔ

Այն երիտասարդներ՝ որոնք կնոջ մը թուղախին մէջ իյնալով սիրահարական ճամբուն սէջ , սրտի բախտման , երեւակայական ցնորքի , խորին յառաջանաց , անվերջ մտածութեանց , խաբուսիլ երազներու , սրտամալ սպանիական թղեակներու և ուրիշ տանց նման անդաբանանքի հիւանդութեանց կեն թարկուին , մեզ օրհնելով թող հետեւեալ տեղեկագիրն գործադրեն , որ մայրաքաղաքիս երեւելի թշկաց բօսիւթմասիննայն պատրաստուած եւ Եւրոպեայի բժշկական ախաբեմայէն վարձատրութեամբ վաւերացուած է :

1. Խորհէմ նազ , 2. Խորհէմ խմբինազ , 3. Խորհէմ չելվէ . 5. Խորհէմ ճիւլէ . 6. Խորհէմ նէզաքէթտէն . 7. Խորհէմ իրփանիէթտէն . 8. Խորհէմ ինտանիէթտէն . 9. Խորհէմ միւրվէթտէն , 10. Խորհէմ մուհապպէթտէն . 1. գընէ զելվ , 2. գընէ սէֆա , 3. գընէ կիւլիւ , 4. գընէ օնաեքը , 5. Գըն էճղալէրին ճիւլ . սինի պիր նէրէ թէ՛ ճէմիւ իսաու , ի չինտէն ճէֆա չէօրլէրինի չըգարուպ : Իւրա թօհումունաան տերբուպ վէ վէֆա հալամընաա տէյուպ , սէֆա էլլէնէրէք մուհապպէթ թէ՛ ճէրէրէրինէ գոյուպ , աչգալթէշի իլէ գայնաաուպ , թամամ գըլլամընա կէլթիլնաէ հէր սապուհ պիք սէվկիւլի էլինտէն պիրէր գաւըդ էէթէի :

ԿՈՅՄԱԿ

ԽՕՍԱԿՅԱԹԻԻՆ ՄԻ

(Շաբ. տես թիւ 943)

Ամուսնական ասպարէզը մտնել մտադրող երիտասարդք . ամեն բան արտաքին երևոյթով գառնու ձևին համակերպած , միայն իրենց երիտասարդական հաճոյքներն և փառանքական նպատակներն իրականացնելու բնութիւնն ու դիւրութիւնն ունեցող ընտանեաց մէջէն կուզեն դուրսել կամ տանել իրենց ամուսին , առանց ի հաշիւ առնելու և ուշադրութիւն նախընտրելու այն ընտանեաց վերաբերեալ և իրենց համար խօսուած այս ինչ կամ այն ինչ աղջկան բարոյական և ֆիզիկական յատկութեանց :

Այս ընդհանրական սովորութեան և կամ յաւանք և ըսել ցեղխութեան առջև բնականաբար ծնողք և աղջիկը տւելի հոգ և խնամք կը տանին տալ և ունենալ այն յատկութիւններն , որոցմով միայն կը դիւրանայ աղջկան մը ամուսնութիւնը :

Պարզ կերպով ըսեմ .

Եթէ ամուսնանալ ուզող երիտասարդներն , աւելի յարգ և մեծ կարեւորութիւն ընծայէին իրենց ընտրելիք աղջկանց առարկանութեան , պարզութեան և բարոյական յատկութեանցը , բնականաբար ամուսնական տարիք ունեցող օրիւնքք ամեն բանէ աւելի հոգ պիտի տանէին ըլլալու առաքինի , պարզասէր և ըստ ամենայնի բարոյականութեամբ օժտեալ աղջիկներ . և կամ ուրիշ խօսքով ըսեմ . եթէ երիտասարդք՝ իրենց ամուսին ընտրելու համար աւելի նախաձեռնար չհամարին նիւթական կարողութեան տէր , պճնասէր , նորաձևութեամբ դարդարեալ և օժտեալ աղջիկներն . բնականաբար աղջիկներն ալ չպիտի համակերպին այնչափ այժմու այն նորաձևութեանց և գեղիս սովորութեանց , որոցմով միայն կարող կըլլան ժամանակիս պահանջմանց աստիճանին հաւասար սիրուն և շնորհալի գէմքեր առնուլ և աչքեր շլացնել . չպիտի դիմեն այն ստախօսութեանց , որոցմով ինքզինքնին նիւթական ու է գումարի և կամ հարստութեան մը տէր կը հաշակեն . չպիտի ունենան այն շինծու և անգաստիարակ ազատ-քաղաքավարութիւնն , որոցմով միայն ընկերական ակումբներու մէջ յարգելի կըլլան , և որ շատ անգամ իրենց կորստեանն ալ պատճառ կըլլայ . վերջապէս չպիտի հեռանան այն ընթացքին , որ ամուսնական կենաց ժամատար և բնասնեկան կենաց քայքայմանը դիտաւոր պատճառ հանդիսացած է այժմ :

Ահաւասիկ այս և ասանց նման գեղծումներով պաշարուած է մեր արգի ընտանեկան կեանքը , և կատարուած բոլոր ամուսնութիւնք՝ ասոնց գէթ միայն աղգեցութեանը տակ ի գլուխ ելած լինելով՝ բնականաբար խիստ քիչ կը դառնան երջանիկ ամուսններ և առիթի ծնողք :

Արդի երիտասարդք, իրաց այս վիճակէն դան-
դատելով կը բամբասեն և կը մեղադրեն կիներն ու
այլիկներն՝ հազար ու մէկ պակասութիւններ վե-
րադրելով անոնց, մինչդեռ այս ամեն պակասու-
թեանց ու զեղծմանց գլխաւոր առարկաներն ու
թելադրիչն իրենք են :

Ասոնցմէ դատ միթէ երիտասարդները չեն որ
ներկայ ազատ-քաղաքավարութենէ օգուտ քաղելով
ամուսնանալու պատրուակաւ կը սողոսկին ընտանեաց
մէջ և անպատկառ ու վատ միջոցներով կը հրապու-
րեն և կ'առիպեն խեղճ ու անմեղ այլիկներն որ ի-
րենց չաւիկն հետեւին :

Միթէ արդի երիտասարդք չեն որ ամեն ատեն
և ամեն պարագայի մէջ միայն վայելուչ համարուած
ազգեանց ընծայելով իրենց մեծարանքն, պարզ, խո-
հեմ և առաքինի ազգեանց վրայ կը թափեն իրենց
յուտանքներն, բամբասանքներն ու ծաղրածութիւն-
ներն :

Միթէ արդի երիտասարդք չեն վերջապէս որ
կը քաջալերեն և կ'առիպեն խեղճ այլիկներն հետե-
ւու և ընտանեանալու այն կեղծ և շինծու քաղաքա-
կանութեան, որոյ հետեւանքը խիստ դառն և տը-
խուր է միանգամայն :

Եւ ասոնցմէ վերջ՝ այս երիտասարդներն են
դարձեայ որ երբ ամուսնանալու պէտքն զգան, ի-
րենք իրենց բրածները մոտաբերելով՝ կերկնքին և կը
խուսափին ամուսնութենէ և եթէ երբեք ամուս-
նանան ալ՝ միշտ կ'առկածի մէջ դանդաղելով՝ այն աս-
տիճան խոտաղահանջ կը լլան, որ վերջապէս իրենց
ամուսնոյն անհաղանդութիւնը կը զրգռեն :

Այս երիտասարդներն են որ կ'ամակամութեամբ
բնդ երկար տատանելէ և իրենց ամուսնական տա-
րիքը թառամեցնելէ վերջ կ'ամուսնանան սակայն զգա-
լով միանգամայն թերի վիճակին, իրենց ամուսնոյն
հաճելի ըլլալու համար, անոնց ամեն պահանջութե-
րը զոհացնել կը ճգնեն, որով կ'ամ իրենց անանկու-
թեանը և կ'ամ կ'նոջ անբարոյականութեանը պատ-
ճառ կը լլան :

Այս երիտասարդներն են վերջապէս որ իրենց
երիտասարդական մեղաց դաճնութիւններն զգացնե-
լով իրենց ամուսնոյն, նոցա արգահատանացը կար-
ժանան, որոյ դառն և տխուր հետեւանքն կը լլայ
բնականաբար ընտանեկան խեղ, ատելութիւն և
թշուառութիւն :

(Դալ անդամ)

ԱՌ Ն . . .

Կոյս, համարներս յանձնեմ
Թիթոսն քրնքուչ թեւերուն,
Որ անցնելով պարտէզէն
Մանէ սեռեակց իրիճուն.
Գարնանաւէր ծիծեռան
Որ չինած է զիրեն բոյն
Պատուհանիդ անդ վրան
Բնիւր յերթեակիրս սիրուն.
Եւ Մայիսի դեփուտիդ
Որ պարտէզիս վաղիւրէն
Քաղցրով բոյրս անուշց
Ի շուրջ քոյն ծաւալեն : —

— Չեփեռք ըզրոյրս աւելցնեն
Շրթունքներդ անցնելով.
Եւ մերթ ծիծառ քեզ բոյնէն
Հիւր դայ ուսից հանդչելով.
Եւ ճիթեռնիկս ալ զուրն
Թողան կապտաւ երկնքի
Կարծելով քեզ վարդ ինքնին
Բուրնդ ի վարս քո թառի :

Մայիս 1882

Ֆէնէս Պաղէ

Յ. Ռ. Ա.

. . . Խմբագիր

Անցեալ չարաթ գիշեր ինպատիւ իւսի. Ո. Խաչ թաղի
երկուսեւ վարժարանաց տնւած ներկայացումն 2117 դան-
կան զուտ հասոյթ արտադրած է :

Հոգաբարձութիւնս գոհ եւ ուրախ է այս արդիւնքէ եւ
կրկին է իւր խնդակցութիւն տեսնելով արդեամբ թէ Ս
Խաչ թաղի ազնիւ թաղեցիք անտարբեր չեն ազգային դա-
տիարակութեան մեծ գործին, որ հոգին է դարուս ամեն
կարգի յառաջադիմութեանց :

Աւստի Հոգաբարձութիւնս կը փութայ իւր խորին չնոր-
հակալիրն հրապարակաւ յայտնել այն աղնիւ եւ նախանձա-
խնայիր անձանց՝ որք անձամբ կ'ամ նուէրներով պատասխա-
նեցին իւր հրաւիրանաց, որով ապարդիւն չմնաց իւր ջան-
քեր ի նպատակ վարժարանաց :

Խնդրելով . . . Խմբագիր, ներկայիս անկիւն մը չնոր-
հել ձեր պատուական լրագրոյ այսօրեայ թերթին մէջ :

Մնամք խորին յարգանքք

18 Սեպտ 1882

Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան

ԱԹԱՆԱԳԻՆԷ Կ. ԱՐՄԱՆԻԱՆ

ԸՆԴՀ. ՀԱՇՈՒԿԵՐՈՒ Դ. ՇՐՋԱՆԻ

ԱԶԳԱՆՈՒԼԻՐ ՀԱՅՈՒՀԵԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Սկսելու ի 1 Մայիս 1881, 8 Յունիս 1882

Բ. ՇՐՋԱՆԻ Գ. ՇՐՋԱՆԻ ՅԱՆՉՆԵԱՆ

Լիր. Օսմ. 100 դրչ. հաշվով

Պարտի

81 Մայ. 1.—Ա. շրջ. պարահանդէսին ապառիկ	8.612 75
Գաւոր դիւղի » »	4.374 75
Նամակների դրեանք	2.444 50
Գանձապետին քով պատրաստ բաժն.	20.347 25
Երիզարի Մանանդիւղին քով	8.796 25
Ռուսնու գի » »	687
Նախ. հաւաքիչ Պ. Փափաղեանի քով	4. 53 75
Պատրաստ նուիրատունք եւ փուլ	28.357 25
Երեսփոխանունեկ քով նուիրատուն	13.244 25
Սեդ. Կ. Լափ. չեան էֆ. քով դրմիլիս	67.086
Գանձապետին քով պատր. դրամ	4.974 50
Հաւաքիչ Պ. Քէհատնեանի քով	899
82 Յուն. 8.—Նսր տպեալ բաժնետունք	45.000
	200.814 25

Պահանջէ

81 Մայ. 1.—Յաջորդ Գործ. Ժողովոյ յանձնեալ	200.814 26
	200.814 25

Գ. ՇՐՋԱՆԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԻ

Հատուցիք գանձեալ

Մուտք

Վիսակահանութենէ այս շրջանի մէջ դանձեալ	23.155 50
Գրեանք ծախուած	60 50
Բ. Պարահանդէսի ապառիկներէ դանձեալ	444
Նախ. ապառիկներէ դանձեալ Քէհատնեանի ձեռ.	666 50
ձեռքերէ.—Երիզար 400.50.— Ռուսնուք 338.—	
Տրապիզոն 463.— Զիլիպէ 300	4.540 50
Տոկոս ի Կիւմիւրեան էֆ. մինչ այսօր օրին 6	6.486
Նոսէր դանադաններէ	4.246 50
Բաժնետունէ	24. 68 25
Նուիրատունէ	0.796 25
Նախ. շրջանի ներկայ շրջ. արուսմ. պատր. դրամ	4.974 50
	69.053

Մաքր վճարեալ

Եւք

Վարժարանաց համար Հայոց Միացեալ Ընկերութ.	
Թեան վճարուած	17.000
Պաշտօնէից ի հաշիւ վճարեալ	6.083 25
Լրացրաց բաժանորդագրութիւնք	329 50
Մանր ծախս	3.357
Մնառեղը պատրաստ դրամ	97 25
Կիւմիւրեան էֆ. ի յանձնեալ. պատր. եւ տոկոս	42.486
	60.053

Գ. ՇՐՋԱՆԻ Գ. ՇՐՋԱՆԻ ՅԱՆՉՆԵԱՆ

Պարտի

82 Յուն. 8.—Կիւմիւրեան էֆ. քով դրամագլխ.	109.272
Մնառեղը պատրաստ դրամ	97 25
Գրեանք	2.384
Ա. շրջանի պարահանդէսէ պահանջ	8.612 75
Բ. » » » »	4.463 75
Երիզարի Մանանդիւղին	8.386 75
Ռուսնու գի » »	749 25
Պատրաստ բաժնետունք	43.908 75
Հաւաքիչ Պ. Փափաղեանէ պահանջ	4.553 75
» Պ. Քէհատնեանի քով	252 50
Պատրաստ նուիրատունք	22.044 50
Երեսփոխանունեկ քով նուիրատունք	10.027 25
	208.652 0

Պահանջէ

82 Յուն. 8.—Պահեստ ըստ արամագր. 63րդ. յօդ.	62.600 75
Գործածելի հատուցէ » » »	38.390 50
Վարժ. համար Միաց. Ընկ. վճարելի	7.000
Վճարելի ծախքէ	762
Կատկածելի պահանջքէ եւ իրականա.	
լի հատուցէ	96.939 25
	208.692 50

ԾԱՆ.—Վերոգրեալ Հայուէցութեան տօմարաց հետ բող-
դատուած, մանրամասն քննուած եւ ըստ ամենա-
նի ճիշդ գտած Գննիչ Մանանդիւղի մը սիջողաւ վա-
ւերացեալ է:

Ի Ճշգոյթիւն հաշուոյս կատարագրեւք

Համարակալ Գանձապետ

[ՀԱՊԵԼ ՏԱՄԱՏԵԱՆ ՄԱՆՆԻ Ե. ՏԱՎՈՒՅԵԱՆ

Ա Ձ Դ

Արտաքին գործոց պաշտօնատան թղթակցութեան սե-
նեկի վաղեմի անդամներէն Յովհաննէս Էֆէնտի, Մարգար-
եան, որ երբեմն Մանասթըր վիլայէթի թարգմանչութեան
եւ յետոյ Երալի, Իսկիւտարի եւ Կ. Պօլսոյ ատենաներուն
մէջ առաջին քննիչ դատաւորութեան եւ երբեմն Անգրիա-
նուպօսոյ կուսակալութեան մէջ Օրիմաքէոյ գաւառին ընդ-
հանուր դատաւորութեան պաշտօններն վարելով, քսան
աւարի աւելի Այսեքական բարեխնամ կառավարութեան
ճառայած է, այս անգամ ըստ օրինի իրաւագրական քնն-
ութիւն տուած եւ Արդարութեան պաշտօնատունէն փա-
տարանութեան առաջին կարգի վկայականը ստացած ըլլա-
լով, պատիւ ունի ծանուցանել Արդոյ Հասարակութեան որ
ամէն կարգի պատական եւ առեւտրական գործոց փոխա-
նորդութիւն պիտի ստանանէ :

Կեդրոնատեղին է Ղալաթիա Քվերէքէթէր փողոցին մէջ
Ֆիլիք պէյ խան վերի յարկ 17 թիւ տնտեսը :

— 0 —

ՄԱՏՆԱԴԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

ՏՕԲԹՕՐ Մ. Բ. ԻԻԹԻԻԾԵԱՆ

Մատենադարան ժողովրդեան տարեկան հաստո-
րեալ թիւը պիտի ըլլայ 42, եւ պիտի բաղկանայ
800 երեսներէ :

Բաժանորդ սգրութիւնը վեցամսեայ են, եւ զինն
հիմք դրուչ :

Գաւառային բաժանորդը, ճամբու ծախքով վեց
գուշ վճարելու պարտաւոր են :

Բաժանորդ չեղոյն ամէն հաստորի համար իր
հասնաւոր գինը պիտի վճարէ :

ՀԲԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԻՔ ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՏԵԱԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻԱՆ

ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՏԱԾԱՐԱՆԵՐ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրաւաճառաց խանութք, զին 6
գուշ ունի :

Կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, Կիօյէ օղլու խան թիւ 13

— 0 —

ՄԱՆՐ ՈՒՍՄՈՒՆԻՔ

ԲԵՐՈՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀԱՆԱՏՈՑ

Եւ Սրբազան պատմութեան Աւետարանի
Մարկոսեան Գրիգոր Էֆէնտիի սոյն աշխատասի-

րութիւնն որ մեծ ընդունելութիւն դտած է ազգա-
յին վարժարանաց մէջ, Միացեալ Ընկերութեանց
նուիրած ինքելով հեղինակն, այս անգամ ճարտը
ապագրութեամբ եւ գեղեցիկ պատկերներով զար-
դարուած ի լոյս ընծայուած է եւ կը վաճառուի բոլոր
Հայ գրաւաճառաց քով ի գին 60 բարայի :

— 0 —

ԳՈՐԾԵԱԿԱՆ ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵՂՈՒԻ

Երկասիրեաց Թովմա Թէրզեան

Ազգային բազմաբղիւն գրադէտ եւ կայսերական վար-
ժարանին դասադու թ. Թէրզեան Էֆէնտի այս անգամ իւր
Անի ոճով երականութեան Բ. մասը ի լոյս ընծայած է Վ. Ե.
նեախիկի Մի թարեան հարց ճարտը ապագրութեամբ :

Անի ոճն իրեւ կատարեալ եւ գիւրուսոյց մէթոս,
ամեն Գաղղիադէտ ազգայններէ ընդունուած ըլլալով, մեր
կողմանէ գովեստ չաւել աւելորդ կը համարուի, եւ կը
հրաւիրեմք զմեծայարկ տառնչիչս եւ զփափօքողս որ փու-
թան սոյն Բ. մասէն ալ լաւ օգուաներ քաղել :

Կը ծախուի ամեն Հայ գրաւաճառաց քով, գին 6 գա-
նեկան : Կեդրոնատեղին է Միսիթարեան Հարց գրատունը ի
Ներշէմպէ բազար, Սեղոս խան :

ԲՕԼ ՏԸ ԳՕԴ

Կ Ի Ի Ա Թ Ա Վ

Սոյն զուարժալի վիպասանութիւնը որ Բօյ տը Գօյի նը-
շանաւոր գործքերէն միս է, հետզհետէ թերթ առ թերթ
պիտի հրատարակուի : Մէն մի-թերթին գինն է 80 փարայ :
Կեդրոնատեղին է Յ. Զինճիճեան գրատունը Մանուտ փա-
շա փողոց թիւ 239 :

— 0 —

ՀԱՍԱՌՕՑ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԵՏՍ ԱԶԴԱՅԵՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՍԸ

Սոյն համառօտ բնագիտութիւնը կը հաստարակուի տետր
առ տետր, իւրաքանչիւրն 80 էրեսէ բաղկացեալ եւ բող-
մաթիւ պատկերօք զարդ ընալ :

Գին իւրաքանչիւր թերթի — դանեկան 3 :

Կը ծախուի ամեն գրաւաճառաց քով : Կեդրոնատեղին
է Միացեալ Ընկ. գրասենեակն : Ղալաթիա Քվէթ օղլու
խան թիւ 13, 15 :

— 0 —

ԱՌԱԿԻ ՖԵՆԵԼՈՒՆԻ

Թարգմանեաց ի Գաղղիականէ

ԱԶԱՂՈՒԹԻ ԹԱԴԻՈՍ ԿԵՐԵՐԵԱՆ ՍԵՆԱՍԱԾԻ

Կը գտնուի ամեն Հայ գրաւաճառաց քով, ամեն Գաղղի
աղայի խանութք, Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն ք. Նկար, եւ ի Բե-
րա Վերտի թատրոնին զէմ ծխալաճառ Գառնիկ Լ. Ք. Կի-
լիքանի թիւ 183 խանութն եւ Թիւնէլի պողոտային վա-
ճալաճառ Պ. Ոսկանի թիւ 503 խանութն, ի գին 10 գր :

Եւստ ամենուր ուզողք կը հրաւիրուին Ղալաթիոյ Ս. Լու-
սաւորիկ եկեղեցւոյն բանկար, ուր կը գտնուի թարգմանիչն

ԲԵՐԱԳԻՐ—ՏԵՐՈՒՆ

ԳԵՐԱԿ Ե ԱՇԽԱՏԱՆ